

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 20.4.2012.
COM(2012) 179 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

E-ierkuma stratēģija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

E-ierpirkuma stratēģija

1. IEVADS

Šajā paziņojumā ir aprakstīta elektroniskā iepirkuma (e-ierpirkuma)¹ stratēģiskā nozīme un ir izklāstīti galvenie pasākumi, ar kuriem Komisija plāno atbalstīt pāreju uz pilnībā elektronisku iepirkumu Eiropas Savienībā.

E-ierpirkums var būtiski vienkāršot iepirkumu organizēšanu, mazināt resursu izšķērdēšanu un sniegt labākus iepirkuma rezultātus (zemāku cenu, labāku kvalitāti), veicinot lielāku konkurenci vienotajā tirgū. Tas var palīdzēt atrisināt divas no lielākajām problēmām, ar kurām šodien saskaras Eiropa: nepieciešamību paaugstināt valsts sektora izdevumu efektivitāti fiskālo ierobežojumu apstākļos un vajadzību rast jaunus ekonomiskās izaugsmes avotus.

Līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, kas jau ir pārgājuši uz e-ierpirkumu, lēš, ka tas ļauj ietaupīt 5 līdz 20 % līdzekļu; pieredze arī liecina, ka var ātri atgūt ieguldījumu izmaksas. Ņemot vērā iepirkuma tirgus kopējo apjomu Eiropas Savienībā, katri 5 % ietaupījumu varētu ienest atpakaļ budžetā aptuveni EUR 100 miljardus. E-ierpirkums sniedz būtiskus ieguvumus vides jomā, samazinot papīra patēriņu un transporta apjomu, kā arī mazinot vajadzību pēc dārgām arhīvu telpām ar neizbēgamo elektroenerģijas patēriņu. Tādējādi e-ierpirkuma ekonomiskās un vides priekšrocības ir cieši saistītas, palīdzot sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” ilgtspējīgas izaugsmes mērķi. Turklāt Eiropas digitalizācijas programmā² un e-pārvaldes rīcības plānā 2011.–2015. gadam³ ir uzsvērtā nepieciešamība savienot e-ierpirkuma jaudas visā vienotajā tirgū.

Par spīti šīm neapstrīdamām priekšrocībām ES atpaliek gan no pašas izvirzītiem mērķiem, gan starptautiskā mērogā. Lai gan politiski izvirzītie mērķi ir vērienīgi⁴, iepirkuma procedūrās Eiropas Savienībā e-ierpirkumu joprojām izmanto vien 5–10 % gadījumu. Salīdzinājumam – Korejā jau ir izveidots pilnībā funkcionējošs tiešsaistes iepirkuma tirgus, kas līdz 2007. gadam jau bija devis USD 4,5 miljardu ietaupījumus⁵ (aptuveni 8 % no kopējiem ikgadējiem izdevumiem iepirkuma jomā); Brazīlijā elektronisko iepirkumu izmanto 80 % publiskā iepirkuma procedūru. Eiropas Savienībai ir jārikojas tagad, lai izmantotu e-ierpirkuma piedāvātās priekšrocības un novērstu konkurētspējas zudumu.

¹ Elektroniskās saziņas un darījumu apstrādes izmantošana publiskā sektora organizācijās, veicot preču un pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumu.

² COM(2010) 245.

³ COM(2010) 743, 2010. gada 15. decembris.

⁴ Saskaņā ar 2005. gada 24. novembra Mančestras Ministru deklarāciju līdz 2010. gadam “visām valsts pārvaldes iestādēm Eiropā būs iespēja 100 % apmērā veikt iepirkuma procedūras elektroniski” un “vismaz 50 % publiskā iepirkuma procedūru, kuros iepirkumu vērtība pārsniedz ES publiskā iepirkuma robežvērtību, tiks veikti elektroniski”:

http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/docs/pdf/manchester_declaration.pdf.

⁵ Sk. <http://www.pps.go.kr/english/> sīkākai informācijai.

Komisija ir nākusi klajā ar tālejošu, bet reāli izpildāmu plānu modernizēt ES publiskā iepirkuma tiesisko regulējumu⁶, kā paredzēts 2011. gada Vienotā tirgus aktā⁷. Viens no minēto priekšlikumu mērķiem ir līdz 2016. gada vidum⁸ panākt pilnīgu pāreju uz e-ierikumu Eiropas Savienībā. Galīgais mērķis ir panākt “tiešu e-ierikumu”, proti, tādu, kurā visi procedūras posmi no izsludināšanas (e-paziņošana) līdz maksājumiem (e-apmaks) noris elektroniski⁹. Tas vairo e-ierikuma efektivitāti publiskajā sektorā un ļaus Eiropas izņēmumiem, īpaši MVU, izmantot visas digitālā vienotā tirgus priekšrocības.

2. PĀRMAIŅAS UZ LABU – E-IEPIRKUMA EKONOMISKAIS PAMATOJUMS

ES publiskā iepirkuma tirgus ir liels: pašreizējo direktīvu aptvertā līgumu kopējā vērtība sasniedz aptuveni EUR 447 miljardus, bet tiek lēsts, ka preču, pakalpojumu un būvdarbu kopapjoms ES publiskajā sektorā pārsniedz EUR 2,4 triljonus¹⁰. E-ierikums var sniegt ievērojamus efektivitātes uzlabojumus šajā apjomīgajā tirgū:

- e-ierikums var palīdzēt uzlabot iepirkuma iespēju pārredzamību un piekļuvi šādām iespējām, īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), tādējādi veicinot pārrobežu konkurenci, inovāciju un izaugsmi vienotajā tirgū. Tas var arī samazināt kļūdu skaitu, piemēram, novēršot vajadzību dažādos iepirkuma procedūras posmos IT sistēmās atkārtoti ievadīt uz papīra sniegto informāciju;
- e-ierikums var arī radīt būtiskus izmaksu samazinājumus, gan pazeminot cenu, kas publiskajam sektoram jāmaksā par iepirkamajām precēm, pakalpojumiem un būvdarbiem, gan samazinot darījumu izmaksas publiskajam sektoram un ekonomikas dalībniekiem (tostarp saīsinot iepirkuma procedūru ilgumu). Rezultātā gūtos ietaupījumus var izmantot, lai veicinātu fiskālo konsolidāciju, vai pārvirzīt uz pasākumiem, kuri vairo izaugsmi.

Eiropas Komisijas dienestu veiktās ekonomiskās modelēšanas rezultāti liecina, ka cenu samazinājumam publiskajā iepirkumā¹¹ var būt nozīmīga makroekonomiskā ietekme. Cenu samazinājumi, kas ņemti par pamatu šajā modelēšanā, atbilst pašreizējo e-ierikuma sistēmu radītajam samazinājumu diapazonam, un pēc 5 gadiem¹² tie varētu palielināt IKP līdz 0,1–

⁶ 2011. gada 20. decembra priekšlikumi: COM(2011) 895 galīgā redakcija, COM(2011) 896 galīgā redakcija un COM(2011) 897 galīgā redakcija.

⁷ Vienotā tirgus aktā par ir noteikta virkne pasākumu Eiropas ekonomikas un darbvieta izveides veicināšanai.

⁸ Priekšlikumos ir paredzēta e-ierikuma obligāta izmantošana vēlākais pēc diviem gadiem no transponēšanas datuma, kas saskaņā ar pašreizējo pieņemšanas grafiku ļautu īstenot šo mērķi līdz 2016. gada vidum.

⁹ Iepirkuma process sastāv no diviem galvenajiem posmiem: posms pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas un posms pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas. Pirmais posms ietver visus apakšposmus līdz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai (paziņojumu publicēšana, piekļuve iepirkuma dokumentācijai, piedāvājumu iesniegšana, vērtēšana un līguma slēgšanas tiesību piešķiršana). Otrais posms aptver visus apakšposmus pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas (pasūtīšana, rēķinu sagatavošana un apmaks).

¹⁰ Sk. Eiropas Komisijas ziņojumu par publiskā iepirkuma rādītājiem 2010. gadā: http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2010_en.pdf

¹¹ Saskaņā ar informāciju, ko sniedz līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, kas pārgājuši uz e-ierikumu, šādi tiek ietaupīti 5–20 % līdzekļu galvenokārt cenu samazinājumu dēļ.

¹² Sk. *Lukas Vogel, Macroeconomic effects of cost savings in public procurement, Economic Papers 389*, 2009. gada novembris (Eiropas Komisijas Ekonomikas un finanšu lietu ĢD): http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16259_en.pdf.

0,2 % no IKP. Kādā citā pētījumā sniegtais aptuvenais aprēķins liecina, ka pilnīga pāreja uz e-iegādājumu varētu dot EUR 50 līdz 75 miljardus gadā¹³.

Eiropā jau ieviests ne mazums veiksmīgu e-iegādājumu risinājumu¹⁴:

- pēc e-iegādājuma ieviešanas Portugāles slimnīcas iegādājumu procedūrās ir varējušas panākt par 18 % zemākas cenas. Tiek lēsts, ka pāreja uz e-iegādājumu Portugālē ir ļāvusi ietaupīt kopumā ap EUR 650 miljoniem pirmajā gadā un būtu varējusi sasniegt EUR 1,2 miljardus, ja visas līgumslēdzējas iestādes būtu ieviesušas e-iegādājumu. Potenciālie ietaupījumi tādējādi sasniedz 6 % līdz 12 % no kopējām iegādājumu izmaksām. Lielākā daļa ietaupījumu radās zemāku cenu rezultātā lielākas konkurences ietekmē (vairāk piedāvājumu iegādājumu procedūrā), vienlaicīgi tika panākti arī administratīvi ietaupījumi;
- *XchangeWales* – Velsas e-iegādājumu programma – trijos gados pēc tās izveides ļāva ietaupīt GBP 58 miljonus (dati līdz 2011. gada decembrim). Ar programmas izveidi saistīto ieguldījumu izmaksas tika atgūtas jau viena gada laikā. Līdz šai dienai programma palīdzējusi ietaupīt aptuveni 15 miljonus papīra lapu, kas ir līdzvērtīgi 101 tonnai CO₂. Sistēmā šobrīd ir reģistrēti 56 000 piegādātāju, un elektroniski izsludināto iegādājumu vērtība sasniegusi GBP 18 miljardus.
- *UGAP (Union des groupements d'achats publics)* – Francijas centralizēto iegādājumu struktūra – aprēķinājusi, ka progresīva pāreja uz e-iegādājumiem ir samazinājusi iegādājumu veicēju administratīvo slogu par 10 % (piemēram, pateicoties piedāvājumu ātrākai analīzei un ērtākai piekļuvei dokumentiem) un par vēl 10 % mazinājusi vajadzību pēc iesaistītajiem juridiskajiem pakalpojumiem (izmantojot e-iegādājumu, vajadzīgā juridiskā kontrole ir mazāka). Sistēmas ieviešanas izmaksas bija niecīgas salīdzinājumā ar ieguvumiem, kurus jau ir izdevies panākt, lai gan bija jāpieliek pūles, lai apmācītu darbiniekus un mainītu iekšējās darba metodes;
- aptaujājot 400 vietējās pašvaldības Nīderlandē, noskaidrojās, ka pāreja uz e-iegādājumu samazina procedūras izmaksas par vairāk nekā EUR 8500 katrā iegādājumu procedūrā. Šā aprēķina pamatā ir elektronisko līdzekļu izmantošana no paziņojumu publicēšanas līdz piedāvājumu iesniegšanai, bet tajā nav ņemta vērā automātiskā vērtēšana (kas aptaujas laikā nebija pieejama šajās platformās, bet kas tagad rada vēl lielākus ietaupījumus). Divi svarīgākie izmaksu ietaupījumu veicinātāji faktori ir īsāki termiņi (katrā procedūrā līgumslēdzējas iestādes ietaupa vidēji līdz 3 dienām, bet pretendenti – līdz 1 dienai, un mazākas drukāšanas un pasta sūtījumu izmaksas (kas tiek lēstas EUR 2350 apmērā katrā procedūrai);
- nesens Norvēģijas publiskā iegādājumu vadītāju apsekojums atklāja, ka neviens no aptaujātajiem vadītājiem neapsver atgriešanos pie manuālām, uz papīru balstītām iegādājumu procedūrām. Šis pats apsekojums liecina, ka e-iegādājumu izmantošana palielinājusi ārvalstu uzņēmumu piedalīšanos (22 % respondentu sniegtā atbilde) un MVU piedalīšanos (30 % respondentu sniegtā atbilde), veicinājusi lielāku piedāvājumu skaitu katrā procedūrā (74 % respondentu atbilde), samazinājusi

¹³ Sk. *E-procurement - Public procurement worth two trillion euros needs smarter spending*, Deutsche Bank Research (2011. gada februāris). Sk. http://www.dbresearch.de/PROD/DBR_INTERNET_DE-PROD/PROD000000000269867.PDF.

¹⁴ Eiropas Komisija apkopojusi šos piemērus, tieši sazinoties ar dažādām publiskā sektora iestādēm un ieinteresētajām personām.

iepirkuma izmaksas (70 % respondentu atbilde) un par vairāk nekā 10 % saīsinājusi laiku, kas nepieciešams katrai procedūrai (73 % dalībnieku atbilde). Lai gan šie rezultāti nav pilnībā reprezentatīvi, jo izmantotais paraugs nav liels, tie rada priekšstatu par ieguvumiem, ko var sniegt e-iepirkums.

E-iepirkuma risinājumu ieviešana nenovēršami rada zināmas izmaksas sākumposmā, bet pieredze liecina, ka šīs izmaksas izdodas atgūt samērā īsā laikā. Turklāt pašreizējās sistēmas ir apliecinājums tam, ka tās var būt iedarbīgs instruments MVU līdzdalības veicināšanai, arī pārrobežu kontekstā, jo maziem un vidējiem uzņēmumiem ir vieglāk uzzināt par iepirkumu iespējām, kas izsludinātas elektroniski, nevis izmantojot tradicionālo papīra formu, un attiecīgi atsaukties uz šādiem paziņojumiem.

3. ŠĶĒRŠĻU PĀRVARĒŠANA – NĀKAMIE SOĻI

E-iepirkuma ekonomiskais pamatojums ir pārliecinošs, un patlaban ir plaši pieejamas e-iepirkumam nepieciešamās pamattehnoloģijas. Tomēr pāreju uz pilnīgu e-iepirkumu Eiropas Savienībā joprojām kavē vairāki šķēršļi. Atbildēs uz 2010. gada zaļo grāmatu par e-iepirkumu¹⁵ izkristalizējās divi galvenie lēnas pārņemšanas iemesli:

1. “*inerce*”, kas raksturīga dažām ieinteresētajām pusēm. Ir grūti panākt, lai iepirkumu veicēji un piegādātāji mainītu savus iesīkstējušos paradumus, un pārliecināt tos, ka gaidāmie ieguvumi ir reāli sasniedzami un ka ieguldījumus var atgūt samērā īsā laikā;
2. *tirgus sadrumstalotība*, ko var izraisīt plašs Eiropas Savienībā (un citkārt pat vienā valstī) izmantoto – dažkārt tehniski sarežģītu – sistēmu klāsts un kas var radīt lielākas izmaksas ekonomikas dalībniekiem/iegādātājiem.

Tāpēc ieinteresētās puses būtu jā mudina apgūt jaunus elektroniskos risinājumus un būtu jā nodrošina, ka ieviestās sistēmas veicina plašāku pieeju šiem vērtīgajiem tirgiem visā Eiropas Savienībā. Rīcības plāna¹⁶ 2010. gadā veiktās izvērtēšanas rezultāti attiecībā uz e-iepirkumu apliecina vajadzību pēc papildu pasākumiem e-iepirkuma ieviešanas atbalstam, jo tehnoloģija e-iepirkuma veikšanai tagad ir pieejama. Lai pārvarētu šos šķēršļus, Eiropas Komisija īsteno vairākas darbības, kas ietver gan leģislatīvus, gane neleģislatīvus pasākumus. Šajā nodaļā ir sniegts minēto darbību apraksts.

3.1. Iedarbīga tiesiskā regulējuma izveide

Šajā paziņojumā izklāstītās stratēģijas pamatā ir e-iepirkuma prognozes, kas ietvertas Eiropas Komisijas 2011. gada decembrī pieņemtajos tiesību aktu priekšlikumos, ar kuriem tiks aizstāts pašreizējais tiesiskais regulējums. Stratēģija balstās uz pieņēmumu, ka priekšlikumi tiks pieņemti bez būtiskām izmaiņām. Tomēr tas neskar leģislatīvās procedūras iznākumu, kas būs jāņem vērā organizācijām, kuras ievieš e-iepirkuma sistēmas.

¹⁵ Apkopojums par atbildēm, kas saņemtas saistībā ar zaļo grāmatu par e-iepirkuma izmantošanu Eiropas Savienībā:

http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/e-procurement/synthesis_en.pdf

¹⁶ Sk. rīcības plānu un saistītos dokumentus, tostarp 2010. gadā veikto izvērtēšanu, šādā adresē: http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/documents/index_en.htm.

Priekšlikumā par iepirkumu “klasiskajās” nozarēs¹⁷ ir paredzēta pakāpeniska pāreja uz pilnībā elektroniskiem saziņas līdzekļiem. Pēc transponēšanas termiņa beigām tie būs obligāti dažiem iepirkuma procesa posmiem un dažiem iesaistītajiem dalībniekiem, piemēram, e-paziņojumi *TED* datubāzē¹⁸ un iepirkuma procedūras paziņojumu elektroniskā pieejamība. Arī centralizēto iepirkumu struktūrām līdz minētajam datumam vajadzētu pāriet uz pilnībā elektroniskiem saziņas līdzekļiem, tostarp piedāvājumu elektronisko iesniegšanu (e-iesniegšanu). Visām citām līgumslēdzējām iestādēm būs pienākums veikt visas iepirkuma procedūras, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus, ne vēlāk kā divus gadus pēc transponēšanas termiņa beigām, izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus.

Priekšlikumā arī iekļauti saskaņoti noteikumi, kas reglamentē dažas elektroniskās procedūras un rīkus, piemēram, dinamisko iepirkumu sistēmu (DIS), elektroniskās izsoles (e-izsoles) un elektroniskos katalogus (e-katalogus). Turklāt divus gadus pēc transponēšanas termiņa beigām e-*CERTIS* kļūs par obligātu datubāzi. Tajā būs uzskaitīti apliecinājumi un izziņas, ko var pieprasīt pretendenta kvalificēšanai iepirkuma procedūrās, un būs noteikti līdzvērtības kritēriji, aptverot visas dalībvalstis. Tas nodrošinās lielāku skaidrību un tiesisko noteiktību – īpaši tad, kad pretendents piedalās citā valstī rīkotā iepirkuma procedūrā, – attiecībā uz apliecinājumiem un izziņām, ko var pieprasīt dalībvalstis¹⁹.

Noteikumi par e-iesniegumu priekšlikumā par iepirkumu sabiedrisko pakalpojumu nozarē²⁰ ir pēc būtības līdzīgi “klasisko nozaru” priekšlikumā ietvertajiem noteikumiem. Priekšlikums par koncesijām²¹ arī ietver prasības par elektroniskiem saziņas līdzekļiem, un tajā paredzēts piecu gadu pārejas periods divu gadu pārejas perioda vietā. Ja Komisijas priekšlikumi tiks pieņemti līdz 2012. gada beigām (termiņš, ko 2012. gada 30. janvārī neformālā sanāksmē apstiprināja Eiropadome), lielākā daļa iepirkuma procedūru, uz kurām attiektos minētie priekšlikumi, līdz 2016. gada vidum tiktu principā īstenota ar elektroniskiem saziņas līdzekļiem.

Visbeidzot, priekšlikumos ir atbalstīta informācijas un paraugprakses apmaiņa un plašāka sadarbība, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (*IMI*) – drošu tiešsaistes lietojumprogrammu, kas ļauj EEZ kompetentajām iestādēm ātri un ērti sazināties ar kompetentajām iestādēm ārvalstīs. Nākotnē varētu apsvērt sinerģiju starp *IMI* lietojumprogrammu un e-*CERTIS*.

E-iesnieguma pakāpeniskas ieviešanas pieeja ir paredzēta tam, lai dotu visām ieinteresētajām personām laiku izpildīt operacionālos uzdevumus, vienlaikus nodrošinot pārmaiņu tempa kāpināšanu un to, ka visas dalībvalstis kopumā virzās pēc vienota grafika. Mērķis ir novērst paralēlu elektronisku un uz papīra balstītu procedūru ilgtermiņa līdzāspastāvēšanu, kas būtiski palielina izmaksas gan līgumslēdzējām iestādēm, gan ekonomikas dalībniekiem. Komisija aicina dalībvalstis iespējami drīzāk uzsākt vajadzīgo sagatavošanās darbu, lai nodrošinātu atbilstību šiem noteikumiem paredzētajā termiņā. Komisija uzraudzīs dalībvalstīs panākto virzību un sniegs par to publiskus pārskatus, kā noteikts 3.5. punktā.

¹⁷ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par publisko iepirkumu, COM(2011) 896 galīgā redakcija.

¹⁸ *TED (Tenders Electronic Daily)* ir Eiropas publiskajam iepirkumam paredzēts *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* papildinājums tiešsaistē.

¹⁹ Sīkāka informācija par e-*CERTIS* ir pieejama portālā “Europa” šādā adresē: http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/e-certis/index_en.htm.

²⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, COM(2011) 895 galīgā redakcija.

²¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, COM(2011) 897 galīgā redakcija.

Komisijas priekšlikumi veicina e-iegākuma sistēmu sadarbšpēju un ietver noteikumus, kas ir paredzēti tam, lai piegādātāji nesaskartos ar tehniskiem šķēršļiem, piedaloties iegākuma procedūrās dažādās sistēmās. Šim nolūkam minētajos priekšlikumos ir paredzētas pilnvaras Komisijai pieņemt deleģētus aktus vairākās specifiskās jomās, lai darītu obligātu konkrētu tehnisko standartu izmantošanu. Minētie akti varētu balstīties uz darbu, kas veikts attiecīgajās standartizācijas organizācijās, un uz ieteikumiem, ko izstrādājusi e-iegākuma ekspertu grupa (sk. 3.2. punktu). Turklāt saistībā ar Eiropas digitalizācijas programmu tiek izstrādātas vadlīnijas par to, kā izmantot standartus, iegādājoties informācijas un sakaru (IST) sistēmas²².

Lai gan tiesību aktu priekšlikumos nav izvirzīta prasība par elektroniskā paraksta (e-paraksta) izmantošanu, šo priekšlikumu mērķis ir panākt labāku līdzsvaru starp elastību publiskā sektora iestādēm, kas vēlas izmantot šo rīku, un nepieciešamību nodrošināt lielāku e-paraksta risinājumu pārrobežu sadarbšpēju. Ja publiskā sektora iestādes pieprasa izmantot uzlabotu e-parakstu, kā definēts Direktīvā 1999/93/EK par e-parakstiem, tām jāpieņem e-paraksti, kas balstīti uz kvalificētu elektronisko sertifikātu, kurš minēts Komisijas Lēmumā 2009/767/EK paredzētajā uzticamajā sarakstā. Priekšlikums tādējādi pastiprina pieeju, kas izstrādāta saskaņā ar Pakalpojumu direktīvu.

Komisija patlaban izvērtē elektroniskās identifikācijas, autentifikācijas un elektronisko parakstu regulējumu, lai palielinātu uzticību šādām sistēmām un uzlabotu to drošību, un nodrošinātu šādu sistēmu sadarbšpēju visā ES. Sagaidāms, ka tiesību akta priekšlikums tiks izstrādāts līdz 2012. gada otrā ceturkšņa beigām.

GALVENĀS DARBĪBAS:

- (1) Eiropas Parlaments un Padome vienosies par **jaunu tiesisko regulējumu, kurā būs noteikta prasība pilnībā pāriet uz e-iegākumu**. Terminš: pieņemšana līdz 2012. gada beigām.
- (2) Vajadzības gadījumā Eiropas Komisija **saskaņos tehniskās prasības**, pieņemot deleģētus aktus. Terminš: pēc jauno direktīvu pieņemšanas.
- (3) Eiropas Komisija ierosinās **jaunu tiesisko regulējumu elektroniskajai identifikācijai, autentifikācijai un elektroniskajiem parakstiem**. Terminš: līdz 2012. gada 2. ceturkšņa beigām.

3.2. Uz paraugpraksi balstītu praktisku risinājumu veicināšana

Nesen izstrādātie tiesību aktu priekšlikumi ir obligāts, bet ne pietiekams nosacījums e-iegākuma veiksmīgai ieviešanai Eiropas Savienībā. Papildus tiem ir vajadzīga virkne nelegislatīvu pasākumu, lai atbalstītu dalībvalstis laikā, kad tās īsteno pāreju uz pilnīgu e-iegākumu, un atrisinātu dažas praktiskas problēmas, kas patlaban ierobežo e-iegākuma ieviešanu.

Informācijas tehnoloģija tagad ir pietiekami attīstījusies, lai būtu iespējams izstrādāt jaunas paaudzes e-iegākuma sistēmas. Jaunas paradigmas, kas jau tiek izmantotas privātajā sektorā, kļūst pieejamas arī publiskā sektora iegākumu veicējiem, ļaujot tiem vienkāršot un racionalizēt iegākuma procesu, neapdraudot sabiedriskās intereses, kas šādos iegākumos ir jāievēro, piemēram, pārredzamība, konkurence, MVU iekļaušana, pretendenti no citām valstīm utt.

²² Eiropas digitalizācijas programmas darbība "Vadlīnijas par saikni starp IST standartiem un publisko iegākumu".

Atzīstot šo potenciālu, Komisijas tiesību aktu priekšlikumu pamatā ir vienkāršošanas princips, un šī prioritāte ir jā saglabā, apsverot e-iegākuma risinājumu praktisko ieviešanu. Šādiem risinājumiem jātiecas sniegt optimālu līdzsvaru starp veikspēju, rentabilitāti un pieejamību, vienlaikus ievērojot ES tiesību aktu prasības. Šīm sistēmām jābūt veidotām tā, lai nodrošinātu MVU pilnvērtīgu piedalīšanos iegākuma tirgū saskaņā ar Mazās uzņēmējdarbības aktu un principu “Vispirms domāt par mazākajiem”. Īpašs mērķis ir padarīt e-iesniegšanu iespējami pieejamu, novēršot šķēršļus, kas pašlaik bieži attur jaunpienācējus uzsākt apgrūtinotās reģistrācijas vai autentifikācijas procedūras, kas ir obligātas dažās platformās, dažkārt prasot izmantot rīkus un līdzekļus, kas pieejami tikai attiecīgajā valstī.

Lai risinātu šīs problēmas, Komisija ir izveidojusi ekspertu grupu e-iegākuma jomā (*e-TEG*), kuras uzdevums ir izstrādāt plānu attiecībā uz e-iegākumu pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, kas kalpotu par pamatu labāko pieejamo risinājumu izstrādei. Mērķis ir veicināt risinājumus, kas sniedz optimālu līdzsvaru starp lietojamību un citiem parametriem, tādiem kā drošība. Būtiski svarīgs *e-TEG* uzdevums ir izstrādāt iedarbīgu e-iesniegšanas modeli, jo pašlaik tas ir galvenais šķērslis e-iegākuma plašākai ieviešanai. *e-TEG* grupa savā darbā izmantos standartu jomā notiekošo darbu, piemēram, ko veic *CEN BII* grupa.

Izmantojot šo plānu par atsaucē modeli, *e-TEG* arī iesniegs ieteikumus par darbībām, kas jāveic ES iestādēm un dalībvalstīm, lai nodrošinātu tādu e-iegākuma platformu plašu ieviešanu, kuras garantē pārrobežu piekļuvi un sekmē visu ekonomikas dalībnieku, īpaši MVU, līdzdalību, vienlaikus saglabājot dalībvalsts autonomiju attiecībā uz dizaina risinājumiem, kuri vislabāk atbilst attiecīgās valsts prasībām un var tikt iestrādāti pašreizējās platformās.

Paralēli Komisija ir uzsākusi pētījumu, kura mērķis ir salīdzināt pašreizējo e-iegākuma praksi Eiropā. Pētījuma rezultātā tiks publicēta grāmata, kurā būs apkopoti konkrēti ieviešanas paraugprakses piemēri (“Zelta grāmata”), pamatojoties uz pašreizējo e-iegākuma platformu izpēti pēc tādiem kritērijiem kā pieejamība, lietošanas ērtums un izmaksu efektivitāte. Šā darba rezultāti tiks izmantoti tam, lai veicinātu virzību uz šādu paraugpraksi un panāktu, ka to pārņem dalībvalstis un publiskā sektora iestādes, kuras iegulda e-iegākuma infrastruktūrā.

GALVENĀS DARBĪBAS:

- (4) ***E-TEG*** (ekspertu grupa) izstrādās **ieteikumus, lai popularizētu labākās e-iegākuma sistēmas**, kuras sekmē pārrobežu piekļuvi un ir ērtas lietošanai visiem uzņēmumiem. Termiņš: līdz 2013. gada sākumam.
- (5) Eiropas Komisija publicēs **ziņojumu par e-iegākuma paraugpraksi**. Eiropas Komisija izmantos šos rezultātus, lai veicinātu paraugpraksi visā ES. Termiņš: līdz 2013. gada vidum.

3.3. E-iegākuma infrastruktūras izstrādes atbalsts

Komisija ir veicinājusi pārrobežu e-iegākuma risinājumu ieviešanu, izmantojot *PEPPOL* (*Pan-European Public Procurement On-Line* jeb Eiropas publiskie iegākumi tiešsaistē)²³ – eksperimentālu projektu, ko daļēji finansēja Konkurētspējas un jauninājumu programmas (KJP) ietvaros. *PEPPOL* nesniedz e-iegākuma platformu, bet drīzāk sadarbības risinājumus, kas nepieciešami, lai savienotu dalībvalstīs jau izveidotās platformas. Projekts noslēgsies 2012. gada vidū, un Komisija plāno turpmāk atbalstīt vairākus sadarbības jīgus *PEPPOL* risinājumus. Turklāt pašlaik izsludināts jauns KJP konkurss par priekšlikumiem

²³ <http://www.peppol.eu>

izstrādāt visaptverošus, saskanīgus un atkārtoti izmantojamus publisko pakalpojumu blokus, apvienojot piecus pašreizējos KJP eksperimentālos projektus (tostarp *PEPPOL*)²⁴ un pabeidzot šajos projektos uzsākto darbu.

Daudz gadu finanšu plāna ietvaros Komisija ir ierosinājusi uzsākt programmu “Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments” (*CEF*)²⁵. Šā instrumenta mērķis ir atbalstīt ieguldījumus tādas infrastruktūras izmantošanā, kas nepieciešama pārrobežu publisko pakalpojumu sniegšanai (t.i., būtiski svarīgā digitālo pakalpojumu infrastruktūra sabiedriskajās interesēs). Ierosinātais budžets šai infrastruktūrai ir aptuveni EUR 2 miljardi, un e-iegākums būtu viens no svarīgākajiem apsveramiem pakalpojumiem. Patlaban tiek lēsts, ka saskaņā ar *CEF* finansētie projekti sāks darboties 2014.–2015. gadā.

Turklāt Komisija izmantos struktūrfondus saskaņā ar ierosināto vienoto stratēģisko satvaru (*CSF*), lai papildinātu *CEF* ieguldījumus un atbalstītu e-iegākuma izmantošanu Eiropas valsts pārvaldes iestādēs.

GALVENĀS DARBĪBAS:

- (6) Eiropas Komisija **sniegs atbalstu *PEPPOL* komponentu turpināšanai no 2012. gada vidus.**
- (7) Eiropas Komisija **finansēs un atbalstīs e-iegākuma infrastruktūras izveidi** visā Eiropā, izmantojot **Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (*CEF*)**. Eiropas Komisija **uzsāks projektus 2014.–2015. gadā.**
- (8) Eiropas Komisija veicinās **struktūrfondu izmantošanu, lai sekmētu e-iegākuma ieviešanu** visā Eiropā, kā izklāstīts vienotajā stratēģiskajā satvarā 2014.–2020. gadam.

3.4. Informācijas izplatīšanas stratēģija

Lai pārvarētu dažu ieinteresēto pušu inerci (sk. 3. punktu iepriekš), Komisija īsteno plašu izplatīšanas stratēģiju, kuras mērķis ir informēt līgumslēdzēja iestādes un piegādātājus par e-iegākuma ieguvumiem un to, kā tos pilnībā izmantot. Stratēģijas pamatā būs vairāki līdzekļi:

- Eiropas uzņēmumu tīkls, kas Eiropas MVU sniegs specializētas konsultācijas par e-iegākuma sniegtajām iespējām iesniegt piedāvājumus jebkurā ES valstī;
- lai nodrošinātu, ka vietējās un reģionālās iestādes apzinās e-iegākuma piedāvātās iespējas, kā arī labu e-iegākuma praksi, Komisija izmantos kontaktu veidošanas iespējas, ko piedāvā ikgadējās atvērto durvju dienas/reģionu un pilsētu Eiropas nedēļas, kā arī kontaktu veidošanas programmas *Urbact/INTERREG* un citus labas prakses instrumentus.

Komisija plāno organizēt arī ikgadēju augsta līmeņa konferenci par e-iegākumu, kurā tiktu uzaicināts plašs ieinteresēto personu loks, lai apspriestu jaunākās izmaiņas e-iegākuma jomā. Pirmā ikgadējā konference notiks līdz 2012. gada vidum.

GALVENĀS DARBĪBAS:

²⁴ Sk. http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/library/index_en.htm.

²⁵ *CEF* tika ierosināts 2011. gadā kā kopējs finanšu instruments Eiropas tīkliem. Sk. Komisijas Paziņojumu “Integrēto Eiropas infrastruktūru izaugsmes pakete”, COM(2011) 676. Sk. arī priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, COM(2011) 665 galīgā redakcija.

(9)	Eiropas Komisija īsteno plašu informācijas izplatīšanas stratēģiju , lai uzlabotu publisko iestāžu un uzņēmumu izpratni par e-iegākuma piedāvātajām iespējām un iegākumiem.
(10)	Eiropas Komisija organizēs ikgādēju konferenci par e-iegākumu , sākot no 2012. gada vidus.

3.5. E-iegākuma ieviešanas un iegākumu uzraudzība

Viens no vajadzīgajiem nosacījumiem, lai ES un dalībvalstu politikas veidotāji varētu papildināt un vadīt e-iegākuma ieviešanu, ir spēja izsekot attīstību un “izmērit” izmaiņu ietekmi. ES, valstu un pašvaldību politikas veidotāji ir vienisprātis, ka, lai optimizētu pāreju no tradicionāliem procesiem uz elektroniskiem, nepieciešama ticama un salīdzināma informācija. Tādēļ ir jāizstrādā virkne rādītāju, kas sniegtu visaptverošu ainu gan par e-iegākuma ieviešanu, gan par efektivitātes iegākumiem, ko tas sniegs.

Lai izpildītu šo svarīgo prasību, Komisija ir uzsākusi pētījumu, kura mērķis ir izstrādāt ES mēroga rādītājus e-iegākuma jomā. Projekts sniegs atjauninātu informāciju par progresu un liks konceptuālu pamatu nākotnes ziņojumu sniegšanas sistēmai attiecībā uz e-iegākuma izmantošanu un ekonomisko ietekmi Eiropas Savienībā. Šī ziņojumu sniegšanas sistēma balstīsies uz e-iegākuma platformu spēju radīt homogēnus datus par rādītājiem, kad būs pabeigta pāreja uz e-iegākumu. Pēc tam šos datus var apkopot un apstrādāt dažādos līmeņos, lai gandrīz reāllaikā iegātu vajadzīgas pakāpes informāciju par visiem iegākumiem Eiropas Savienībā.

Lai veicinātu nepārtrauktu virzību uz mērķi ieviest pilnīgu e-iegākumu Eiropas Savienībā, Komisija plāno cieši uzraudzīt gan e-iegākuma ieviešanu, gan e-iegākuma ekonomisko ietekmi un līdz 2013. gada vidum publicēs ziņojumu par e-iegākumu. Šajā ziņojumā tiks noteikta gan panāktā virzība, gan neatrisinātās problēmas, kā arī ieteikumi par nākamajiem soļiem. Tas arī balstīsies uz rādītājiem, kas tiks izstrādāti iepriekšminētajā pētījumā.

GALVENĀS DARBĪBAS:

(11)	Eiropas Komisija liks pamatu elektroniskām sistēmām iegākumu izdevumu uzraudzībai reāllaikā. <u>Terminš: līdz 2013. gada vidum.</u>
(12)	Eiropas Komisija publicēs ikgādēju ziņojumu par e-iegākumu . <u>Terminš: pirmais ziņojums 2013. gada vidū.</u>

4. RĀDĪT PIEMĒRU CITIEM

Kā nozīmīga iegākumu veicēja Eiropas Komisija atzīst savu atbildību iegūt iespējami labāko kvalitāti par samaksāto cenu un nodrošināt, ka tās veiktās iegākumu procedūras ir cik vien iespējams efektīvas un rezultatīvas. Tas ietver e-iegākuma potenciāla vairošanu.

Gan Eiropas digitalizācijas programmā²⁶, gan 2010. gada e-pārvaldes rīcības plānā²⁷ Eiropas Komisija apņēmas īstenot “vērienīgu e-Komisijas rīcības plānu 2011.–2015. gadam, kurā paredzēts pilnībā elektronisks iegākums, publiskā sektora informēšanas stratēģija un pārredzamības politika”. Komisija plāno pieņemt e-Komisijas rīcības plānu līdz 2012. gada otrā pusgada beigām.

²⁶ COM (2010) 245, 2010. gada 19. maijs.

²⁷ COM(2010) 743, 2010. gada 15. decembris.

Komisija jau īsteno eksperimentālus projektus gan attiecībā uz posmu pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, gan attiecībā uz posmu pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, piemēram, *e-Tendering*²⁸ un *e-Prior* projekti²⁹. Šie projekti tiks integrēti visaptverošā risinājumā, kas aptver visus iepirkuma ķēdes posmus. Pateicoties projektam *e-Prior* (ko īstenoja saskaņā ar programmu *ISA*³⁰), kopš 2009. gada Komisijas Informātikas ģenerāldirektorātā (*DIGIT*) ir ieviesta e-rēķinu sagatavošana, piedāvājot nozīmīgas priekšrocības salīdzinājumā ar tradicionālo rēķinu sagatavošanu uz papīra, piemēram, labāka datu kvalitāte, ātrāks apstrādes laiks, nav nepieciešamības kodēt datus vai skenēt pielikumus, kā rezultātā būtiski samazinās cilvēka pieļauto kļūdu skaits. Turklāt kopš 2012. gada sākuma e-rēķinu sagatavošana (un pakāpeniski citi e-iespējamības procesi) kļūst obligāta citiem Komisijas ģenerāldirektorātiem un Eiropas aģentūrām, kas izmanto *DIGIT* vispārīgās vienošanās.

Bez tam nākamajā izstrādes posmā galvenā uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu elektroniskās iesniegšanas sistēmu, kas droši vien ir vissarežģītākais aspekts posmā pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas. Līdz 2012. gada beigām ir plānota priekšizpēte un no tās izrietoša šīs e-iesniegšanas eksperimentāla ieviešana. Paredzēts, ka sistēma būs pilnībā sadarbspējīga ar infrastruktūru, kas izstrādāta projektā *PEPPOL*. Turklāt šī programmatūra ir un būs pieejama ārējiem lietotājiem un izstrādātājiem kā atvērta koda programmatūra. Pašlaik līgumslēdzējas iestādes vairākās valstīs – Grieķijā, Norvēģijā un Portugālē – izmēģina atvērto *e-Prior* vai apsver tā ieviešanu.

Eiropas Komisija plāno pabeigt pāreju uz pilnīgu e-iespējamības sistēmu gan posmā pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, gan pēc tā līdz 2015. gada jūnija beigām, tādējādi izpildot savas saistības atbilstoši Eiropas digitalizācijas programmai un e-pārvaldes rīcības plānam. Komisijas augstā līmeņa komiteja IT jomā (*HLCIT*) 2011. gada decembrī nolēma uzsākt vajadzīgo sagatavošanas darbu. Eiropas Komisija arī strādās ciešā sadarbībā ar pārējām ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām, lai palīdzētu tām, iespējams, ieviest e-iespējamības risinājumus to pašreizējās iepirkuma procedūrās.

GALVENĀS DARBĪBAS:

- (13) **Eiropas Komisija ievieš pilnīgu e-iespējamību līdz 2015. gada vidum** (vienu gadu agrāk par dalībvalstīm noteikto termiņu).
- (14) Lai samazinātu ieguldījumu izmaksas dalībvalstīm, kas veido savu attiecīgo infrastruktūru, **Eiropas Komisija darīs tām pieejamus savus e-iespējamības risinājumus.**

5. E-IESPĒJAMĪBAS STARPTAUTISKĀ DIMENSIJA

Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Nolīgumā par valsts iepirkumu (*GPA*) ir ļoti maz noteikumu par e-iespējamību, un tajā paredzēts tikai tas, ka puses regulāri apspriežas par izmaiņām šajā jomā. Nesēn saskaņojot *GPA* jauno redakciju, ir sperts solis uz priekšu, jo tajā atzīts, ka ir svarīgi izmantot elektroniskos līdzekļus iepirkuma vajadzībām un veicināt šādu līdzekļu izmantošanu, un līgumi, kuru slēgšanas tiesības ir piešķirtas elektroniski, tagad skaidri ietilpst *GPA* darbības jomā. Ir noteikti vispārīgi principi, kas reglamentē elektronisko

²⁸ <https://etendering.ted.europa.eu/>

²⁹ *e-PRIOR* ir Eiropas Komisijas izstrādāts risinājums. Tas tika darīts pieejams ārējiem lietotājiem kā atvērta koda risinājums ("Open e-PRIOR").

Sk. <https://joinup.ec.europa.eu/software/openeprior/description>.

³⁰ <http://ec.europa.eu/isa/>

līdzekļu izmantošanu, savukārt īpaši noteikumi attiecas arī uz paziņojumu elektronisko publicēšanu un elektronisko izsoļu izmantošanu. Papildus šiem juridiskajiem noteikumiem būs nepieciešamas neformālas konsultācijas starp dažādām jurisdikcijām par e-ierpirkuma sistēmu izmantošanu, lai novērstu jaunus šķēršļus pārrobežu līgumiem. Nepieciešamo atvērtības pakāpi un sadarbību ir iespējams sasniegt ar augstas kvalitātes starptautisko standartu vispārēju izmantošanu.

Ņemot vērā arvien nozīmīgāku e-ierpirkuma starptautisko dimensiju, ir jānodrošina e-ierpirkuma sistēmu atvērtība pretendentiem no visām jurisdikcijām, īpaši no PTO *GPA* partnervalstīm. Tādēļ Eiropas Komisija centīsies pastiprināt savu līdzdalību attiecīgajos starptautiskās standartizācijas forumos un sistemātiskāk iekļaut e-ierpirkumus regulējuma jomai veltītajā divpusējā dialogā ar saviem galvenajiem tirdzniecības partneriem.

GALVENĀS DARBĪBAS:

(15) Eiropas Komisija **veicinās starptautisko dialogu regulējuma jomā** par atvērtām e-ierpirkuma sistēmām un aktīvi **uzraudzīs saistīto darbu starptautiskās standartizācijas jomā**.

6. SECINĀJUMS

Pāreja uz pilnīgu e-ierpirkumu nav nedz galvenokārt tehniska, nedz tehnoloģiska problēma. Tā pirmām kārtām ir ekonomiska un politiska problēma, ko nevar atrisināt bez ciešas apņemšanās visaugstākajā politiskajā līmenī. Tādēļ Komisija aicina dalībvalstis un Eiropas Parlamentu dot skaidru politisko signālu, kas apliecinātu to apņemšanos risināt šo problēmu, jo īpaši, pieņemot pārskatīto publiskā iepirkuma tiesību aktu paketi līdz šā gada beigām, lai līdz 2016. gada vidum Eiropas Savienībā varētu sekmīgi īstenot pāreju uz pilnīgu e-ierpirkumu.